

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแสนตู่ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตู่ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยเชิงสำรวจเป็นหลักในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 3 โดยการใช้วิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเสริมการวิจัยเชิงสำรวจ มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
 - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลแสนตู่ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 2,321 คน ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง

ชื่อชุมชน	หมู่ที่	ประชากร จำนวน (คน)
บ้านแสนตุง	1	1,497
บ้านอุดมสุข	5	514
บ้านท่าจอด	7	310
รวม		2,321

ที่มา : สำนักงานเทศบาลแสนตุง. ออนไลน์ : ม.ป.ป.

2. ขนาดตัวอย่าง (Sample Size)

ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 2,321 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง จะใช้สูตรของ Taro Yamane (1973 : 125) ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ที่ +/- 0.5% โดยมีระดับความเชื่อมั่น 95 %

คำนวณสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad n &= \frac{2,321}{1 + (2,321 \times (0.05)^2)} \\ &= \frac{2,321}{6.8025} \\ &= 341 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 341 คน

เมื่อได้กำหนดขนาดตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage Sampling) คือขั้นแรกจะใช้การสุ่มแบบสัดส่วน และขั้นที่สองจะใช้การสุ่มเชิงระบบ

การสุ่มแบบสัดส่วนจะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่างแยกตามชุมชน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร} = \frac{\text{จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน

ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
บ้านแสนตุง	1,497	220
บ้านอุดมสุข	514	76
บ้านท่าจอด	310	45
รวม	2,321	341

ที่มา : สำนักงานเทศบาลแสนตุง. ออนไลน์ : ม.ป.ป.

การสุ่มเชิงระบบจะพิจารณาจากลำดับรายชื่อของประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละชุมชน โดยแบ่งออกเป็นช่วงเท่า ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} &= \frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างของชุมชนนั้น}} \\ &= \frac{1,497}{220} \\ &= 6.804545 \\ &= 7 \end{aligned}$$

ผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บแบบสอบถามอย่างง่าย (Simple Sampling) เมื่อผู้วิจัยเจากลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนปีที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ประกอบด้วยด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่จัดขึ้น (Class Interval)

ตอนที่ 3 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 ด้าน ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกระบวนการวางแผนชุมชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน อุดมการณ์รักท้องถิ่นของประชาชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน บทบาทของผู้นำจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน บทบาทของเครือข่ายชุมชนจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนชุมชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่น เทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ถูกต้องตามแนวทางของการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 3 ท่านทดสอบความเที่ยงตรง ดังนี้

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
3.2 ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนท้องถิ่น
3.3 นางพัชรา สุขวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ .7 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2557
2. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป จำนวน 341 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 341 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามซึ่งมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง
2. จัดหมวดหมู่ข้อมูล และบันทึกคะแนนลงในแบบรหัส (Coding Form)
3. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ จำแนกรายข้อในแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง	การมีส่วนร่วมเป็นประจำทุกครั้งที่เห็นด้วย
4 คะแนน หมายถึง	การมีส่วนร่วมบ่อยๆครั้ง/ค่อนข้างเห็นด้วย
3 คะแนน หมายถึง	การมีส่วนร่วมปานกลาง/ไม่แน่ใจ
2 คะแนน หมายถึง	การมีส่วนร่วมนานๆครั้ง/ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
1 คะแนน หมายถึง	การมีส่วนร่วมไม่เคย/ไม่เห็นด้วย

4. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปหาค่าเฉลี่ย พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย/ค่อนข้างไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง/ไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก/ค่อนข้างเห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด/เห็นด้วย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เลือกใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในท้องถิ่น

3.1 เพศ ใช้สถิติ Independent Sample t-test เป็นสถิติที่ใช้ในกรณีทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระไม่เกิน 2 กลุ่ม และตัวแปรอิสระเป็นระดับ Nominal หรือ Ordinal ส่วนตัวแปรตามเป็นระดับ Interval หรือ Ratio

3.2 อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในท้องถิ่น ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA เป็นสถิติที่ใช้ในกรณีทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระที่มากกว่า 2 กลุ่ม และตัวแปรอิสระเป็นระดับ Nominal หรือ ส่วนตัวแปรตามเป็นระดับ Interval หรือ Ratio และใช้การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการศึกษาหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะที่เป็นรายละเอียดที่จะต้องทำการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะ

ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือ

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก (ตามภาคผนวก) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key - informants) ดังนี้

1.1 นายนิพนธ์ พัฒนวงศ์สุนทร	รองนายกเทศมนตรี
1.2 นายรัชชัย สติชัยเสถียร	เลขานุการนายกเทศมนตรี
1.3 นายโสภณ โสทรอุดมทรัพย์	สมาชิกสภาเทศบาล

2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จากการสังเกตที่ได้จากการร่วมทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่สำนักงานเทศบาลตำบลแสนตุงเป็นระยะเวลา 3 ปี ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน